

25. januar 2013.

[EU traži raport od Transnjefta](#)

Brisel strahuje od skretanja ruske nafte ka Pacifiku. Dvorkovič umiruje ...

[Gasprom gubi monopol ...](#)

... na izvoz gasa, ako se proceni da to nebi oborilo cene, kaže premijer Medvedev ...

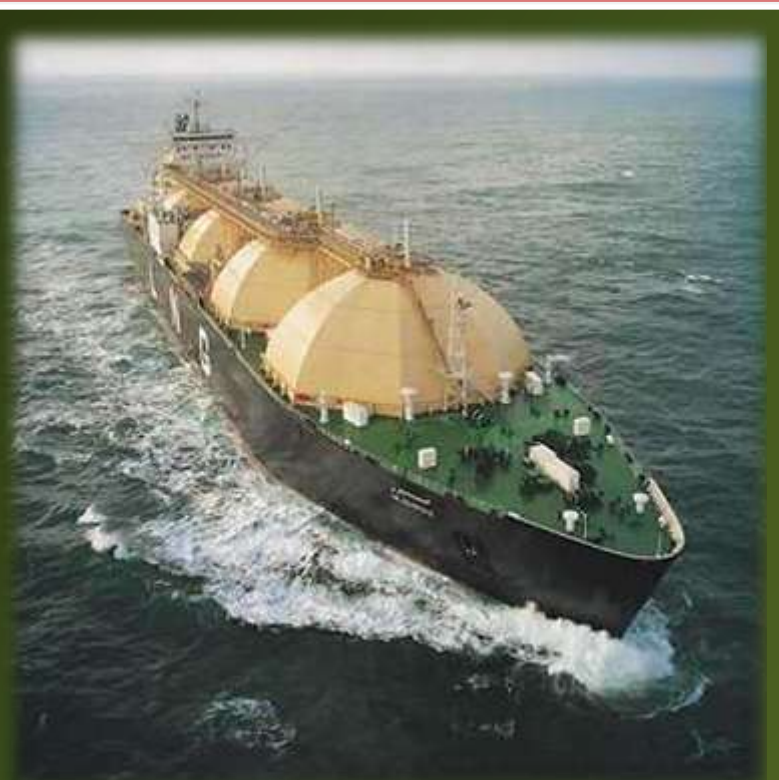
[Gunther Oettinger zamera :](#)

Preveliki oslonac Nemačke na rusku naftu i gas. „Više saradnje sa EU“ ...

[Bilansi i vrednost Rosnjefta](#)

Stepen zamene rezervi skočio na 131%. Sečin: Kompanija vredi 120 mlrd.\$...

[Ukrajina i Shell ...](#)

Potpisali mega ugovor o razvoju gasnih ukrajinskih ležišta škriljaca

Енергија живота

[Šah Deniz sa evro-gasovodima](#)

Konzorcijum azerijskog polja potpisao sporazume sa gasovodima TANAP i TAP

[Lukoil u Libanu?](#)

Ruski naftaš najavio moguće nadmetanje za izvore u bazenu Leviatan ...

KUDA IDE LNG TRŽIŠTE?

- Cene ove godine rekordno visoko
- Rentiranje LNG tankera pojeftinjuje
- Perspektive ruske LNG industrije

[Kritike hrvatskog Zakona](#)

Struka kritikuje predlog Zakona o ugljovodonicima

GEOPOLITIKA, REGULATIVA, CENE

BRISSEL, MOSKVA – Evropska unija je zatražila u ponedjeljak od ruskog naftnog transportnog monopoliste, Transnjefta, da saopšti svoje investicione i planove snabdevanja naftom, saopšteno je u ponedjeljak u Briselu i potvrđeno u ruskoj kompaniji. **Business Special Report** potseća da su prošle godine ruske kompanije skrenule transport sa naftovoda Družba (foto), ka baltičkom terminalu Ust-luga, zbog čega su češke rafinerije bile teško pogođene. Mogućnost novih preusmeravanja u snabdevanju pojavila se sa prošlomesečnim okončanjem produženja Transnjeftovog Istočno-sibirskog naftovoda do pacifičke luke Kozmino. U 2013. Rusija planira izvoz oko 22 miliona tona nafte iz

Kozmina, sa lanjskih 16,3 mt. Prema najnovijim planovima utovara, Rusija će smanjiti transport nafte Ural u Evropu u prvom kvartalu ove godine (mimo Ust-Luge) za čak 20 odsto. Prema procenama ministarstva energije u Moskvi, Rusija je

poslednjih meseci dnevno u Evropu izvozila oko 3,6 miliona barela nafte, ili otprilike trećinu evropskog ukupnog uvoza te sirovine. Transnjeft navodi da on ne određuje naftnim kompanijama izvozne rute za njihovu naftu, prenosi **BSR**.

MOSKVA – Vicepremijer Rusije Arkadij Dvorkovič rekao je u sredu da povećanje izvoza energenata Rusije u azijsko-pacifički region neće ugroziti snabdevanje Evrope. „To se neće dogoditi nauštrb energetske potreba Evrope“, rekao je Dvorkovič danas na konferenciji za novinare, prenosi **Glas Rusije**

MOSKVA – Inostrane kompanije neće dobiti licence za razvoj naftnih polja u ruskom podmorju, razjasnio je u utorak vicepremijer Arkadij Dvorkovič. On je, kako prenose **Vedomosti**, rekao na press konferenciji (posvećenju ekonomskom forumu u Davosu) da će strane firme moći da učestvuju kao tehnološki partneri, ali ne i nosioci licenci. Dvorkovič je dodao da je na nedavnom sastanku vlade (vidi [Pregled 18/01/2013](#)) usvojena principalna odluka o omogućavanju stranim kompanijama da učestvuju u projektima razvoja podmorskih projekata samo kao manjinski partneri ruskih državnih kompanija – „pod uslovima koji će naknadno biti određeni“.

DAVOS – Gasprom bi mogao izgubiti monopol na izvoz prirodnog gasa, ako se proceni da takva odluka ne bi oborila cene i bila protiv ekonomskih interesa Rusije, rekao je premijer Dmitrij Medvedev. On je u intervjuu za **Bloomberg TV**, u četvrtak u Davosu rekao da je „to moguće, jer imamo druge, nezavisne proizvođače gasa“. Predsednik Vladimir Putin je dao Gaspromu ekskluzivna prava na izvoz gasa u 2006. godini, kako bi sprečio druge

domaće konkrente da osvajaju kupce u inostranstvu nudeći jeftiniji gas, pojašnjava agencija. Dodaje da će u narednih par meseci Vlada odlučiti o zahtevu Novateka da izuzme LNG iz ekskluziviteta odobrenog Gaspromu, kako bi tom privatnom proizvođaču gasa i njegovom partneru Totalu omogućio avansno sklapanje ugovora o izvozu tečnog gasa radi prikupljanja sredstava za finansiranje 20 milijardi dolara skupog projekta Jamal LNG.

BERLIN – Nemačka mora da odustane od svoje samostalne energetske politike i više saraduje sa Evropskom unijom radi izgradnje troškovno efikasnog, pouzdanog i održivog sektora, manje

zavisnog od Rusije, rekao je u utorak evropski komesar za energiju, Nemač Günther Öttinger. U govoru na otvaranju najrespektabilnijeg energetskeg skupa u Nemačkoj, godišnje Konferencije Handelsblatt, podvukao je da će Nemačka tek kada bude partner EU imati autoritet da zastupa evropske energetske interese u svetu. Nemačka je osetno više oslonjena na rusku naftu i gas od EU proseka, a sa Rusijom je partnerski izgradila gasovod Severni tok, potseća **Reuters**. Oettinger je konstatovao da će Evropa u celini biti na gubitku „ako Rusija nastavi svoju zavadi pa vladaj strategiju“.

DAVOS - Exxon Mobil i vlada Iraka će po svoj prilici postići dogovor kojim će američki naftni kolos ostati kao nosilac razvoja ogromnog polja West Qurna 1 (10-15 milijardi barela) na jugu Iraka, javlja **Reuters**. Čelnik Exxon Rex Tillerson o tome je u središtu razgovarao sa premijerom Iraka Nurijem al Malikijem, dan posle sastanka u Davosu sa predsednikom iračkog Kurdistanu Masudom Barzanijem. Agencija saznaje da se dogovor se traži na pristanku Bagdada da poboljša Exxonu uslove koncesionog ugovora za polje West Qurna 1. Exxon je prošle godine najavio prodaju svog udela u projektu od 50 milijardi dolara, zbog spora sa Bagdadom koji je zahtevao od kompanije da raskine poslovne dogovore iz 2011. (razvoj šest naftnih blokova) sa vladom Kurdistanu.

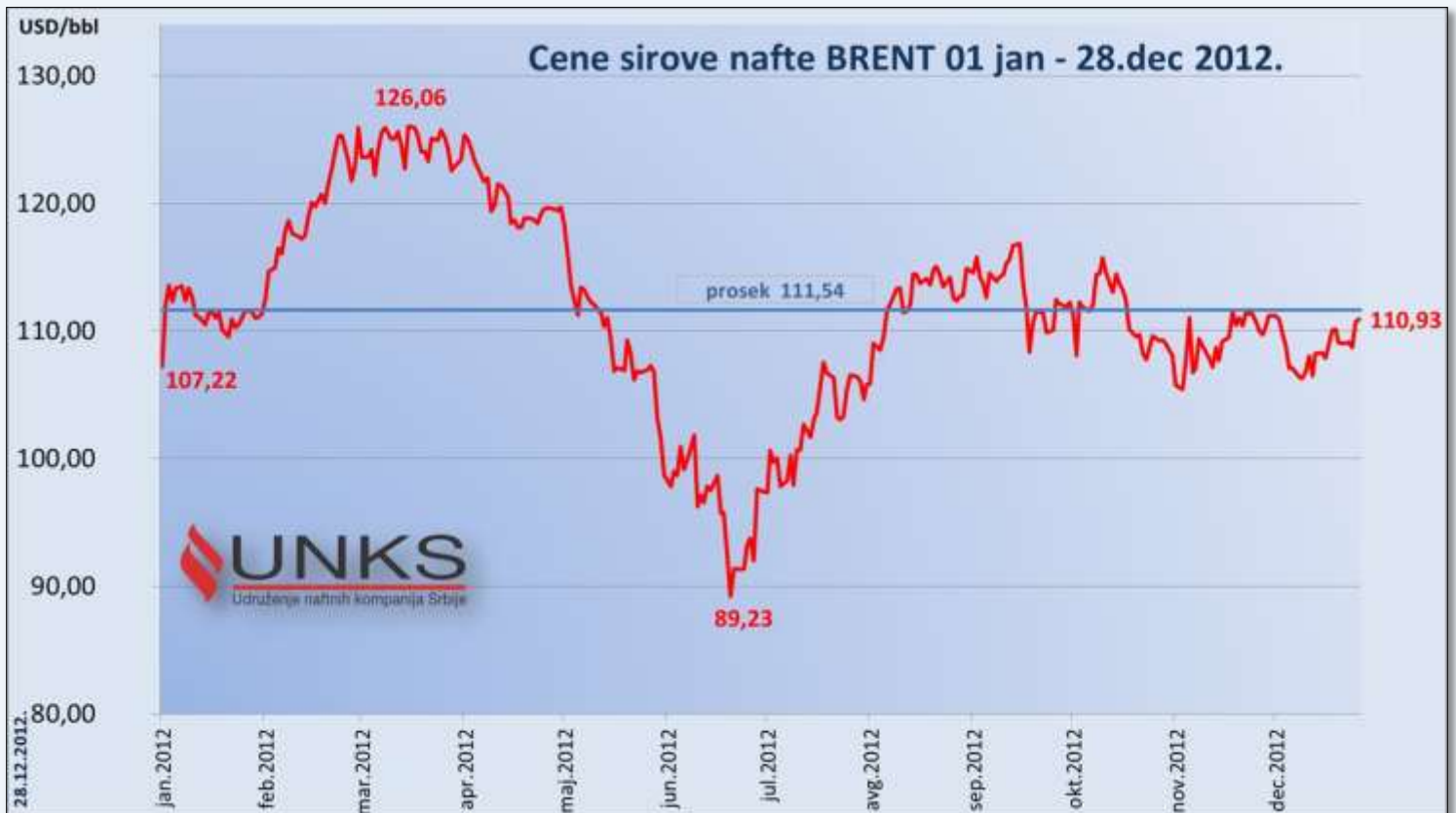
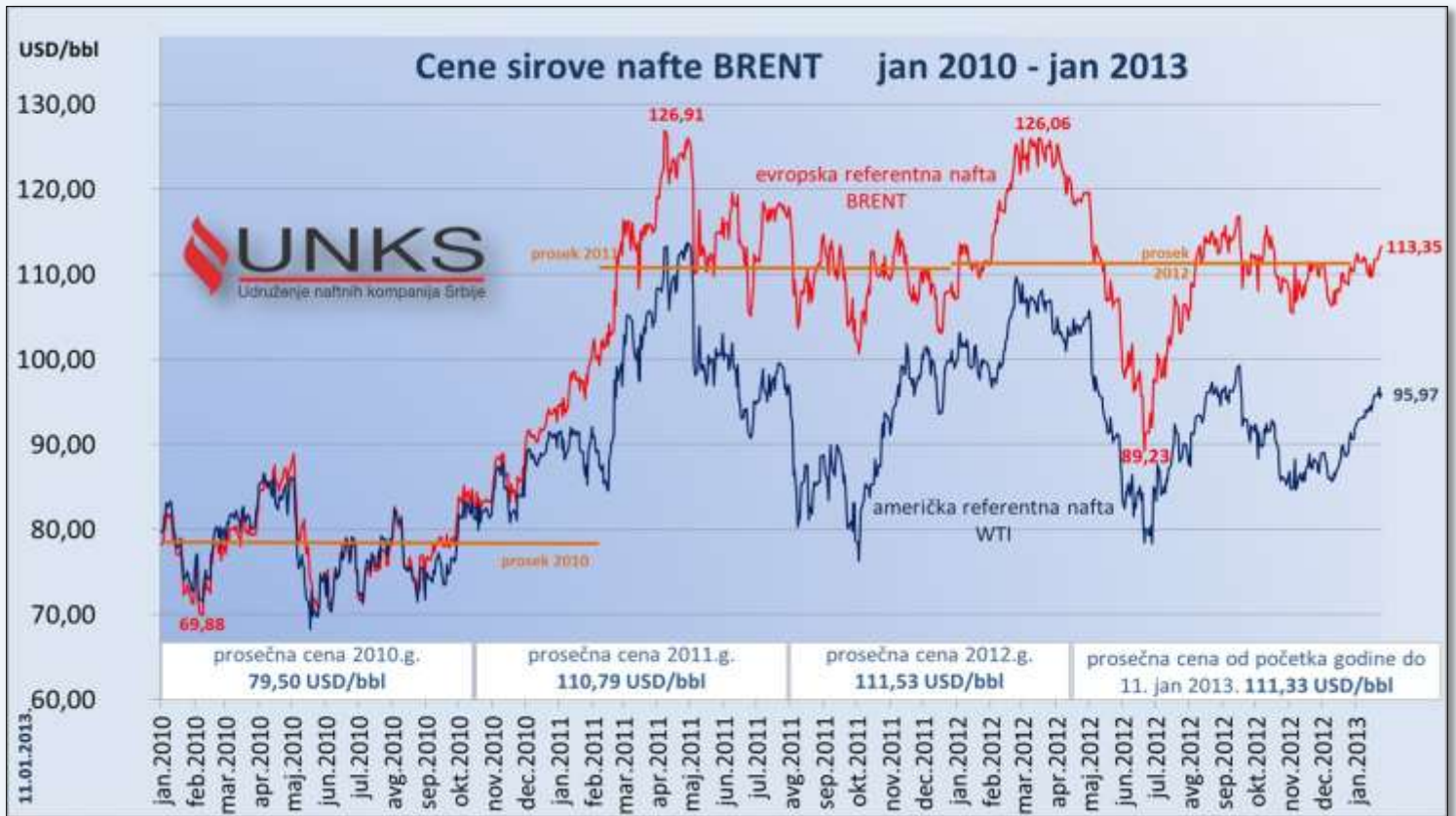
PEKING – **Reuters** u četvrtak piše da Exxon želi da proda udeo od 60% u polju West Qurna 1 kineskoj kompaniji CNPC, podfirmi PetroChina za 50 milijardi dolara. Obe kompanije međutim odbijaju da komentarišu ovu vest koju je objavio China Daily pozivajući se na insajerski izvor u CNPC-u. Ta kineska kompanija već ima tri naftna projekta u Iraku, polja Al-Ahdab, Rumaila i Halfya sa ukupnom proizvodnjom od 1,6 miliona barela na dan.

NAFTA – POSLOVI

MOSKVA – Rosnjeft je u utorak saopštio da su njegove rezerve ugljovodonika uvećane u 2012. godini (prema SEC klasifikaciji) za 7,6 odsto. Revizor DeGolyer & MacNaughton je na osnovu te klacifikacije životnog veka polja izračunao Rosnjeftove rezerve na dan 31. decembra 2012. na bezmalo 19 milijardi barela ekvivalenta nafte (ben). U tome je udeo nafte 14,52 mlrd ben, a gasa 753 milijarde kubnih metara. Na osnovu tih cifara, stepen zamene Rosnjeftovih rezervi je 131 odsto. Rezerve prirodnog gasa Rosnjefta uvećane su 30% od kraja 2011, prenosi **RIA Novosti**.

MOSKVA – Predsednik Rosnjefta rekao je u utorak da misli da je fer tržišna vrednost njegove kompanije 120 milijardi dolara. On je tako odgovorio na pitanje predsednika Vladimira Putina da razjasni koliko su rast proizvodnje i veće kupovine Rosnjefta u minuloj godini uticale na vrednost kompanije. Sećin je rekao da je trenutna vrednost kompanije, mereno cenom akcija na berzama 92 milijarde dolara, ali ako se ovome doda potencijal budućeg rasta „120 milijardi dolara bi, čini se, bili poštena procena“. **The Moscow Times**

BAGDAD – Irak je 20. januara objavio otkriće ležišta nafte sa rezervama procenjenim na jednu milijardu barela. Polje je pronađeno u provinciji Majsan, na jugu Iraka, blizu granice sa Iranom,

saopšteno je **AFP-u** iz ministarstva nafte. Proverene rezerve nafte Iraka iznose 143,1 milijardu barela, a prirodnog gasa 3,2 biliona kubnih metara.

TEHERAN - Iranski ministar nafte Rostam Hasemi objavio je da su nedavno otkrivene "ogromne rezerve nafte i gasa" na severoistoku i zapadu Irana, duž granica s Turkmenistanom i Irakom. Tačne veličine nalazišta utvrdiće se posle seizmičkih istraživanja i novim istražnim bušotinama. Ministarstvo za naftu je nedavno objavilo da su iranske dokazane rezerve nafte i gasa vredne 37 biliona

dolara, a sadrže 100 milijardi barela sirove nafte, 94 milijardi barela kondenzata i 207 mlrd. bbl ekvivalenta nafte u prirodnom gasu, javlja portal **Oil and Gas Eurasia**.

MOSKVA – Gazprom Njeft je **saopštio** da je kupio pogon za proizvodnju bitumena, Bitumen Plant LLP u Šumkentu, na jugu Kazahstana, godišnjeg kapaciteta 280.000 tona. U saopštenju se navodi da posebnu prednost ovom pogonu, sagrađenom 2011. godine, daje blizina tržišta Kine. Gazprom Njeft planira da iz ovog pogona pokriva i 20% kazahstanskog tržišta bitumena. U Rusiji je Gazprom Njeft prošle godine prodao 1,5 miliona tona ovog naftnog proizvoda.

PRIRODNI GAS

LONDON - Cene utečnjelog prirodnog gasa na globalnom tržištu mogle bi ove godine da dostignu rekordne visine jer potražnja raste, a ponuda pada. Posle neočekivanog pada u 2012, očekuje se da bi ove godine proizvodnja LNG-a mogla tek blago da poraste. Istovremeno, potrošnja će i dalje da raste, pod uticajem brzog razvoja azijskih država, zatvaranja nuklearki u Japanu i suše u Brazilu. Otprilike 80% globalnih isporuka dogovoreno je dugoročnim ugovorima pa su zemlje poput Brazila, Argentine, Kine i Indije zavisne od kratkoročnih spot ugovora sa velikim kolebanjima cena. Spot cena LNG-a trenutno je 18 dolara za milion britanskih toplinskih jedinica (mmBtu), što je oko 2 dolara više nego u isto vreme prošle godine, ali i malo manje od

rekordnog nivoa od 20 dolara u 2008. Dodatni pritisak stvara odluka glavnog izvoznika LNG-a Katara da se okrene sklapanju dugoročnih ugovora o isporuci tog energenta. Izvoznici LNG-a tek u drugoj polovini ove decenije očekuju veću ponudu prvenstveno iz Australije, Afrike i SAD-a, prenosi *Platts*.

NJUJORK – *Bloomberg*, s druge strane, piše da cene transporta LNG-a prvi put padaju posle četiri godine, pa se sada dnevni čarter tankera plaća u proseku 139.000 dolara, ili 7,3 odsto manje u odnosu na

prošlu godinu. Razlog tome je što se na tržištu situacija preokrenula sa manjka 11 LNG tankera u 2012, na višak jednog LNG plovila, dodaje agencija. Rast cena najma tankera potstaknut je posle katastrofe u Fukušimi aprila 2011. u Japanu, kada je ta zemlja, inače najveći uvoznik LNG-a, uvećala kupovine tog energenta da bi kompenzovala manjak nuklearne energije. Clarkson Capital Markets računa da će se manjak transportnih kapaciteta na globalnom tržištu vratiti 2016. godine. Kompanija Golar, sa Bermuda, vlasnik je devet LNG tankera a naručila je još 11, dok Qatar Gas Transport ima 27 LNG tankera na kojima je prošle godine ostvarila čistu zaradu od 233 miliona dolara. Inače jedan LNG tanker u proseku košta oko 185 miliona dolara, dva puta više od supertankera za prevoz sirove nafte, jer mu je potrebna oprema za održavanje temperature na minus 160 stepeni Celzijusa, pa gas utečnjavanjem zauzima 600 puta manje prostora od onog u gasovitom stanju.

MOSKVA – LNG se u Rusiji trenutno proizvodi jedino na Sahalinu, u sklopu projekta Sahalin2. U 2012. proizvedeno je oko 10,46 miliona tona, ili oko 14,65 milijardi kubika, što predstavlja svega 5% globalne proizvodnje utečjenog prirodnog gasa. Poslednjih godina Rusija je pokrenula nove LNG projekte: Yamal LNG (80% Novatek, 20% Total) na bazi gasnog polja Jugoistočni Tambej;

japansko-ruski memorandum potpisan juna 2012. o izgradnji LNG terminala Vladivostok: Pečora LNG projekat je u početnim pripremnim fazama (studija izvodljivosti); U fazi planiranja su projekat gradnje terminala na Crnom moru, kao i druga dva na poluostrvima Čukotka i Kamčatka – ako se potvrdi postojanje ležišta gasa. Najproblematičniji deo je profitabilnost LNG sektora u Rusiji, imajući u vidu potencijalno visoku cenu transporta ruskog LNG-a, posebno u odnosu na prednost u tom segmentu za tečni gas iz Australije i Indonezije.

KIJEV - Ukrajinska vlada će do kraja ovog meseca odabrati firmu koja će da gradi LNG terminal na jugu zemlje, izjavio je ministar energetike Eduard Stavicki. Ministarstvo je primilo tri ponude za realizaciju projekta i sada ih proučava, prenosi portal *Business Monitor*.

DAVOS – Ukrajina je u četvrtak potpisala – prema procenama, 10 milijardi dolara vredan – ugovor sa kompanijom Royal Dutch Shell, o razvoju rezervi gasnih škriljaca te zemlje. Ugovor o podeli proizvedenog gasa u narednih 50 godina, između ukrajinske državne kompanije Nadra

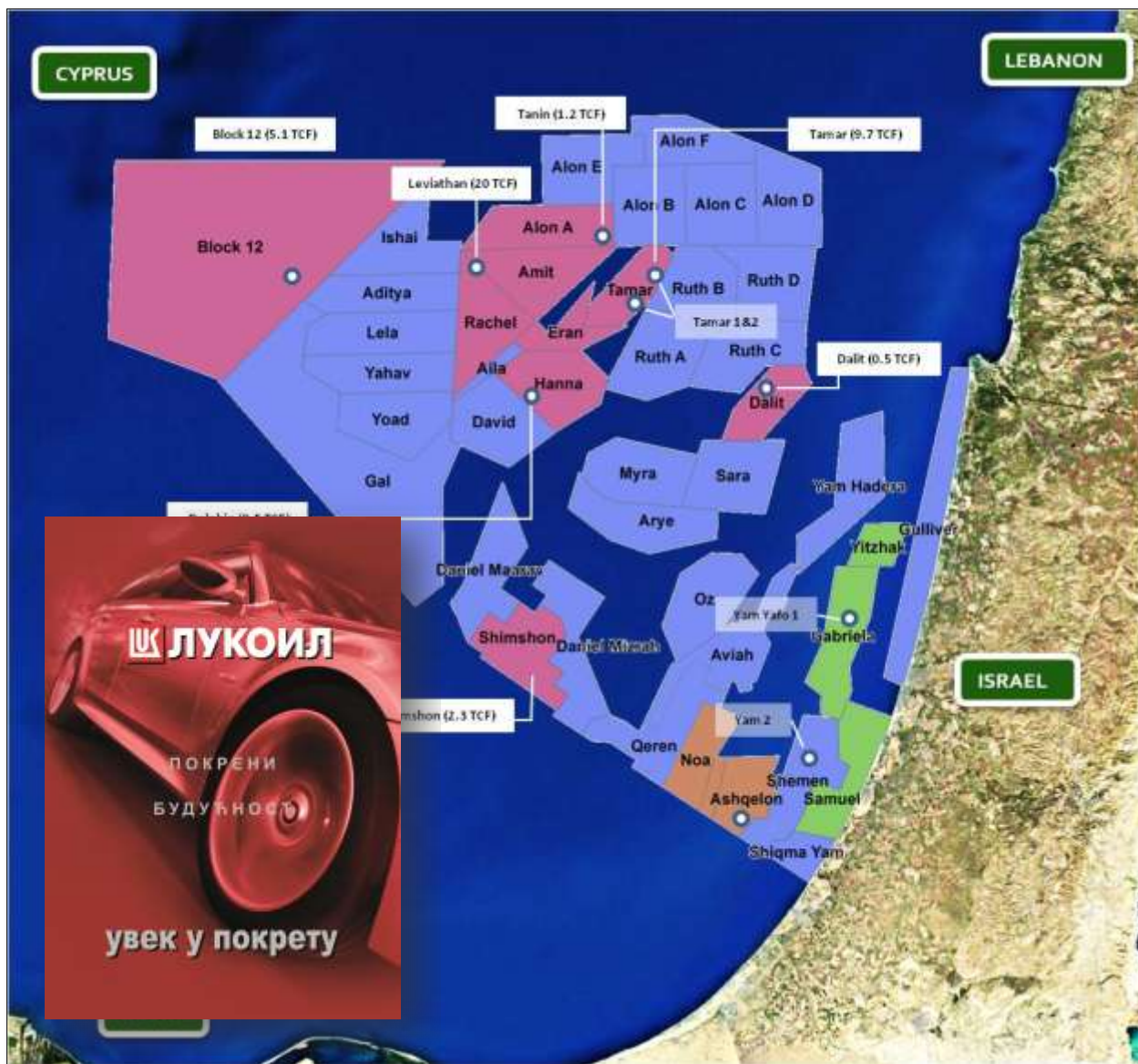

Jizivska i anglo-holandskog kolosa, su na marginama ekonomskog formua u Davosu potpisali prvi čovek Shell-a Peter Voser (*na slici desno. U sredini ukrajinski predsednik Janukovič i holandski premijer Rutte*) i ukrajinski ministar energije Eduard Stavicki. (*prvi s leva*) Vlada u Kijevu, prema rečima ministra, očekuje da efekti ovog posla ne samo oslobode Ukrajinu potreba uvoza ruskog gasa, već joj u bbudućnosti donesu višak ove energetske sirovine. **Kazniform**

MOSKVA – Gazprom je ponudio bezmalo dve milijarde evra za grčku monopolsku gasnu kompaniju DEPA, javlja portal **Voice of Russia**. Na tu firmu, u kojoj je država vlasnik udela od 65%, a ostalo mali akcionari, cilja više potencijalnih kupaca, ali nije poznato da li neko nudi više od Gazproma. Iako je ponuda Gazprom osetno iznad tržišne vrednosti DEPA, analitičari procenjuju da bi se ulaganje ruskom kolosu višestruko isplatilo kroz jačanje pozicije i uticaja na tržištu Europe, kuda moraju da prođu novi gasovodi iz Kaspijskog regiona i Afrike, odnosno Bliskog istoka prema evropskim kupcima.

DAVOS – Lukoil je najavio učešće na tenderu za istraživanje razvoj ležišta prirodnog gasa i nafte u bazenu Levantine u mediteranskim vodama Libana. CEO ruske kompanije Vagit Alekperov potvrdio je na ekonomskom forumu u Davosu da su pregovori u toku, preneo je u četvrtak

moskovski *Kommersant*. List navodi da na tenderu učestvuju pored ostalih američki Exxon i Chevron, francuski Total, kineski CNOOC i ruski Gasprom. Bazen Levantine, koji dele Kipar, Liban i Izrael, mogao bi, prema američkom Geološkom pregledu, kriti potencijal od 3,5 biliona kubnih metara gasa i 1,7 milijardi barela nafte.

MOSKVA – Rusko-britanska kompanija TNK-BP, čiju kupovinu je ugovorio Rosnjeft, objavila je u ponedjeljak da će do 2040. godine investirati ukupno sedam milijardi dolara u projekat prirodnog gasa Rospan. To zapadno-sibirsko gasno polje bi u 2020. trebalo godišnje da proizvodi 16 milijardi kubika gasa, naspram 3,5 mlrd.m3 u 2012. *Dow Jones Newswires*

BRISSEL – EU komesar za energiju Gunther Oettinger pozdravio je 21. januara ratifikaciju sporazuma o gradnji gasovoda TANAP i istog dana potpisan sporazum između konzorcijuma gasnog polja Šah Deniz 2 i konzorcijuma gasovodnog projekta Nabucco. On je to nazvao ključnim koracima za realizaciju tzv. Južnog koridora za transport azerbejdžanskog gasa u Evropu. TANAP, ili Transanadolijski gasovod, će transportovati prirodni gas iz polja Šah deniz 2 u Azerbejdžanu preko Turske do Evrope. U 2018. godini konzorcijum Šah Deniz 2 predviđa da tim putem izveze 6 milijardi kubika gasa u Tursku i 10 mlrd.m3 u Evropu. Deoničari u projektu, koji je predložila Turska, su azerbajdžanska naftna firma SOCAR s 80% i turske državne gasne kompanije BOTAŞ i TPAO sa ukupno 20% udela. Gasovod Nabucco West je kraća verzija projekta Nabucco i treba da ide od tursko-bugarske granice do Austrije, prenosi *Eureporter*. Prošle nedelje su partneri projekta Nabucco i konzorcijum Šah Deniz 2 potpisali sporazum o zajedničkom učešću u gradnji gasovoda Nabucco West uz podelu udela, koja uskoro treba da se dogovori.

BAKU - Nosioi projekta Trans-jadranskog gasovoda (TAP) (Axpo, Statoil i E.ON) potpisali su u utorak deoničarski sporazum sa članovima konzorcijuma Šah Deniz (SOCAR, BP i Total). Sporazum predviđa upravljanje svih potpisnika TAP-om kao (50-50) zajedničkom firmom. Konzorcijum Šah Deniz očekuje da će sredinom 2013. godine doneti konačnu odluku o tome koji će od konkurentskih gasovoda izabrati za transport prirodnog gasa iz tog polja u kaspiskom podmorju Azerbejdžana do Evrope, javlja ruski portal *Oil and Gas Eurasia*.

REGION

ZAGREB - Nacrt Zakona o ugljikovodoncima koji treba urediti pitanje tendera za koncesiju za istraživanje nafte i gasa, vrlo je nedorečen i ne nudi investitorima siguran pravni okvir, zaključak je okruglog stola koji su organizovali Hrvatska akademija nauka i strukovno udruženje inženjera i geologa. Značaj zakona jača činjenica da je Hrvatska do sada u iscrpela 184 miliona tona

ekvivalenata nafte, a računa se da preostale rezerve iznose 56 miliona tona, od čega se 30% odnosi na naftu i 70% na gas. Prema nacrtu Zakona pregovore s investitorima i ugovor o koncesiji priprema i zaključuje Ministarstvo privrede, umesto Vlada, kakva je svetska praksa. Dozvola za istraživanje i proizvodnju izdaje se na maksimalnih 25 godina. Nacrt zakona ne uređuje pitanje royaltija (tj. rudarske rente), već će iznos biti definisan ugovorom s koncesionanom, što je takođe

pravni presedan jer ne garantuje investitorima predvidljiv pravni okvir. Naime, prema predlogu Zakona o rudarstvu koji je već u saborskoj proceduri, iznos royaltija određivaće Vlada jednom godišnje, uredbom. U koncesionarskim ugovorima royalti obično iznosi između 10 i 20% vrednosti ukupne proizvodnje. Sudeći po zakonskom predlogu to je za Hrvatsku još nejasno, iako je to jedina garancija Vladi da će uvek dobiti deo iz proizvodnje koji im pripada, i zato bi to trebalo biti uređeno zakonom, a ne ugovorima, smatra struka. *Energetika-net*

BEČ - BiH je dobila rok od dva meseca za usvajanje zakona o gasnom sektoru na državnom nivou, saopštio je 24. januara Sekretarijat Energetske zajednice i ponovio ponudu da pomogne Sarajevu u sastavljanju nacrtu ovog zakona, ukoliko za to postoji politička volja. U tekstu se dodaje da će Sekretarijat, u skladu sa odgovorom koji dobije od vlasti BiH, možda predati ovaj slučaj Savetu ministara EU. *Srna*

Uvek sa Vama MOL

KVALITET O KOM SE PRIČA www.intermol.rs

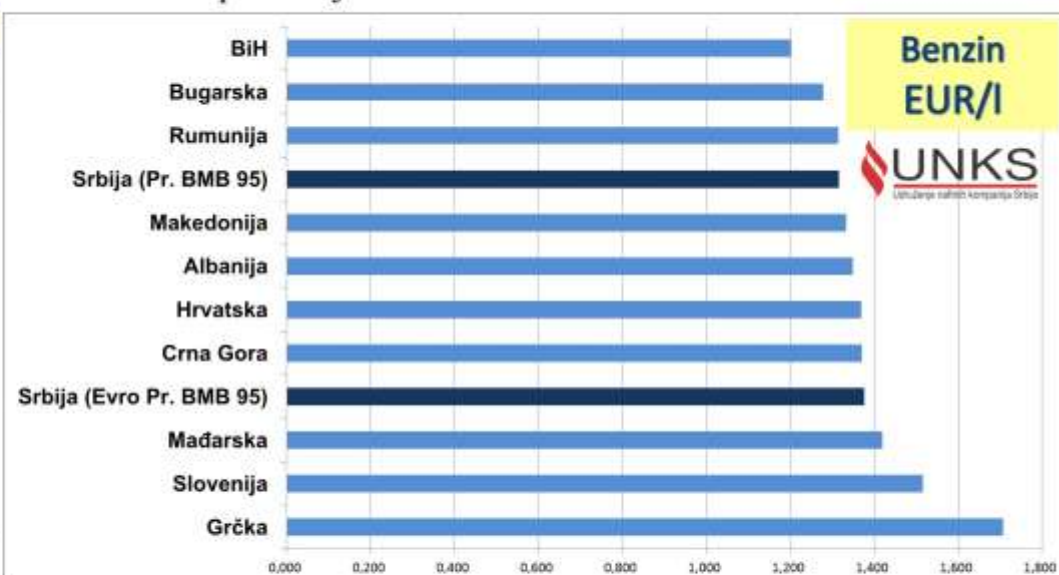

Uvek sa Vama MOL

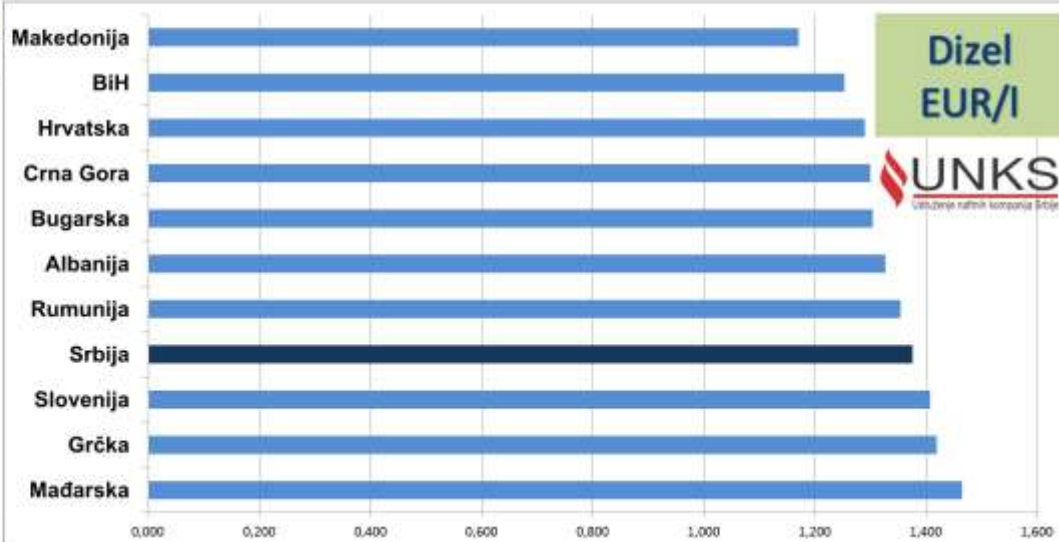
KVALITET O KOM SE PRIČA www.intermol.rs

Prosečne maloprodajne cene goriva u zemljama regiona 23.01.2013 izraženo u EUR po srednjem kursu nacionalnih banaka

Benzin (EUR/l)		
UNKS <small>Udružena naftna kompanija Srbije</small>	BMB 95 (EN 228)	procenat prosečne cene u regionu
Grčka	1,707	123,76%
Slovenija	1,516	109,91%
Mađarska	1,420	102,95%
Srbija (Evro Pr. BMB 95)	1,376	99,76%
Crna Gora	1,370	99,33%
Hrvatska	1,369	99,26%
Albanija	1,349	97,81%
Makedonija	1,333	96,65%
Srbija (Pr. BMB 95)	1,316	95,41%
Rumunija	1,315	95,34%
Bugarska	1,278	92,66%
BiH	1,202	87,15%
Prosečna cena u regionu		1,379

Dizel (EUR/l)		
UNKS <small>Udružena naftna kompanija Srbije</small>	Evro dizel (EN 590)	procenat prosečne cene u regionu
Mađarska	1,465	109,86%
Grčka	1,419	106,44%
Slovenija	1,407	105,54%
Srbija	1,376	103,20%
Rumunija	1,354	101,56%
Albanija	1,327	99,55%
Bugarska	1,304	97,80%
Crna Gora	1,300	97,52%
Hrvatska	1,290	96,75%
BiH	1,253	93,97%
Makedonija	1,171	87,81%
Prosečna cena u regionu		1,333

PRAG - Čelnik češkog gasnog transportnog operatera Net4Gas (u vlasništvu nemačke grupe RWE) Thomas Kleefuss smatra da je izgradnja LNG terminala u Omišlju na Krku „imala smisla pre deset godina, ali sada više ne“. On je 22.januara rekao za češki poslovni list *Hospodářské Noviny* da će hrvatski terminal izgubiti svaki smisao kada u Italiji bude izgrađen LNG terminal, a u ovom delu Evrope gasovodi Južni tok i Nabucco, uz planirane interkonekcije. Čelnik Net4Gasa takođe smatra da je nedavno otvoren gasovod Gazela u Češkoj poslednji koji je finansirala neka privatna firma jer je liberalizacija energetskeg tržišta povećala rizik za velike privatne investicije u energetske infrastrukturu poput gasovoda, naftovoda i dalekovoda pa će u narednim godinama uloga država i Evropske unije u tom području nužno biti veća.

BUKUREŠT – Rumunski Savet za konkurenciju odobrio je kompaniji Romgaz kupovinu termoelektrane Romgaz Medias od firme Electrocentrale Bucuresti, čime će državna gasna firma postati integrisana energetska kompanija, javlja *Mediafax*. Romgaz će istovremeno biti druga kompanija u Rumuniji, posle OMV Petroma, koja će iskoristiti ovlašćenja iz vladinog dekreta da proizvođači prirodnog gasa i električne energije mogu da koriste svoj gas za proizvodnju struje. TE iz Lernuta ima udeo od oko 5% u ukupnoj proizvodnji električne energije u Rumuniji.